

За Земята
Приятели на Земята България

Адрес: ж.к. Лозенец, ул. „Кръстьо Сарафов, 24, ет. 1, 1164, София
тел. : +359 2 943 11 23 ; +359 896 62 88 08

www.zazemiata.org ел. поща: info@zazemiata.org

Становище на ЕС „За Земята“ към Европейската комисия относно включването на проект за инфраструктура за пренос на водород в България

Проектът за изграждане на инфраструктура за пренос на водород няма място в 6-тия списък на проектите от общ интерес (ПОИ) на Европейската комисия в този си вид

Предложеният проект за инфраструктура за пренос на водород в България ще включва един тръбопровод с дължина от около 250 км и две компресорни станции в районите на Петрич и Дупница-Бобов дол. Докато в Петрич има компресорна станция, тази в Дупница-Бобов дол ще бъде новопостроена.

Ако бъде подкрепен този проект, той не само ще струва скъпо на европейските и българските данъкоплатци, но е важно и да се помисли дали изобщо той ще бъде необходим. Проектът рискува да подкопае целите на Европейския съюз в областта на климата и ангажиментите за отказ от зависимостта от газ, като позволи продължаващото използване на газ чрез неговото смесване с водород.

България все още изостава в масовото използване на възобновяеми енергийни източници за захранване на електрическата мрежа. **Инвестирането първо във водородна инфраструктура крие риска да възпрепятства инсталирането на мощности, чрез които да се постигне декарбонизацията и децентрализацията, и няма да допринесе за сигурността на доставките, нито за пазарната интеграция, тъй като България става все по-малко конкурентоспособна в областта на възобновяемата енергия.**

В проектното предложение се посочва, че тръбопроводите ще бъдат подходящи за пренос на 100% водород, но не се посочва изрично, че пренасяният водород ще бъде произведен от възобновяеми източници или че няма да има смесване; нито пък се прогнозира кога ще (може) да бъде постигнат пренос на 100 % водород. Липсата на уточнение ни кара да заключим, че вероятно ще има смесването на изкопаем газ и водород и то ще продължи неопределено дълго, особено като се има предвид недостатъчният инсталиран капацитет на ВЕИ. Производството на водород следва да се основава на **допълнителна** енергия от възобновяеми източници и да не се конкурира със секторите, в които енергия от възобновяеми източници би могла да се използва директно, например в секторите на отоплението или сухопътния транспорт.

Източникът на водорода трябва да бъде ясно посочен, тъй като водородът от изкопаеми горива изобщо не отговаря на условията за получаване на статут на ПОИ. Водородът, произведен от изкопаем газ - със или без технологии за улавяне и съхранение на въглерод (CCS), които все още не са доказани в голям мащаб - следва да бъде изключен от статута на ПОИ и от финансирането от ЕС, тъй като допринася за продължаване на зависимостта от газ и така е в пряко противоречие с целите на ЕС в областта на климата и приетото законодателство. Без да се уточни, че в този проект ще се използва само водород, произведен от

възобновяеми източници, той не отговаря на стандартите на ЕС за устойчивост и следва да бъде изваден от списъка на проектите от общ интерес. Особено тревожно е, че нито България, нито съседните държави са предложили проекти за електролиза за включване в новия списък на проектите от общ интерес, така че не може да се очаква, че този проект ще подкрепи интегрирането на възобновяеми източници.

Този проект предизвиква притеснението, че ще се използва изкопаем газ и поради това, че се основава на предишни планове за инвестиции в газ, които са били търсени в предишни подобни проекти. Понастоящем частната ТЕЦ Бобов дол, която е сред централите, разследвани в момента от Европейската прокуратура за понижаване на емисиите на CO₂ и квотите, изгражда нови газови мощности, наред с голям фотоволтаичен проект. Дружеството изрично заяви, че планира да смесва водород и газ в микс от 50/50, без да посочва кога и как централата ще използва само водород.

ТЕЦ-ът има планове за газоразпределителна станция, а компресорната станция, отразена в проектното предложение, поражда опасения, че стари планове, свързани с изкопаемия газ, сега се използват отново, за да се осигури финансиране чрез "водороден greenwashing". **Като се има предвид това, възможно е в този случай средствата на ЕС да бъдат използвани за изграждане на инфраструктура за пренос на водород в полза на частна компания, която системно нарушава екологичните стандарти на ЕС и националните стандарти.** Съгласно съображение 61 от Регламента на ЕС за трансевропейските транспортни мрежи (TEN-E) Проектите от общ интерес не следва да облагодетелстват пряко или непряко лица или образувания, които се намират в някое от положенията на изключване, посочени в член 136 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, като например в случаите на присъда за измама, корупция или поведение, свързано с престъпна организация.

Важно е също така да се постави въпросът дали подобен проект е наистина необходим, като се имат предвид значителните инвестиции, които ще изисква водородната инфраструктура. Малко вероятно е в момента да се транспортира същото количество водород като изкопаемия газ, тъй като търсенето на водород би трябвало да се насочи към нишови, трудно преодолими сектори, като например стоманодобива, химическата промишленост, авиацията, корабоплаването на дълги разстояния и тежкотоварния автомобилен транспорт (използващ водород или производни енергийни носители). Следователно може да се приеме, че подобна инфраструктура за пренос на водород ще бъде не само скъпа, но и ненужна и ще доведе до невъзвръщаеми активи, които ще паднат върху българските граждани. Инфраструктурата за изкопаем газ като цяло се използва за транспортиране на газ от източника (който е на големи разстояния) до центъра на търсене; що се отнася до водорода това би трябвало да изглежда по съвсем различен начин, тъй като производството и потреблението в идеалния случай би трябвало да са много по-близо едно до друго. Освен това се препоръчва в повечето случаи водородът от възобновяеми източници да се произвежда на място от местни енергийни източници. В България настоящите големи промишлени потребители на газ (и водород) са разположени в Североизточна и Югоизточна България, докато предложените тръбопроводи за H₂ са в Югозападна България. Според проектното предложение преносната инфраструктура ще се използва за осигуряване на водород в страната, но също така и за/от Гърция, което предвид факта, че и Гърция, и България разполагат с достатъчен потенциал от възобновяеми енергийни източници, които биха могли да се използват за местно производство на водород, може да се окаже излишно и също така да доведе до загуби.

Освен това проектът предполага, че е възможно по-нататъшно разширяване на инфраструктурата към въглищния басейн в Марица, което ще изисква нови тръбопроводи за водород. Като се имат предвид благоприятните условия както за вятърната, така и за слънчевата енергия, които бяха споменати, е малко вероятно да се наложи такъв пренос, тъй

като въглищният басейн в Марица има планове за развитие на така наречената Водородна долина на страната и така ще може да произвежда достатъчно водород за нуждите на индустрията в Югоизточна България.

И накрая, този проект е представен от "Булгартрансгаз", член на ENTSO-G. Това не само поражда опасения, че газовата индустрия може да използва водородната преносна система, за да удължи използването на газ, но и допълнително затвърждава статута на "Булгартрансгаз", единственото преносно дружество-оператор и собственик на газопреносната мрежа, като дружество-монополист в България.

Поради горепосочените причини настояваме проектът за изграждане на инфраструктура за пренос на водород в България, представен от "Булгартрансгаз", да не бъде включен в шестия списък за ПОИ.

С уважение,

Екип „Енергия и климат“

Екологично сдружение „За Земята“